

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยประสบวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรงเมื่อปี พ.ศ. 2540 เนื่องจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลและไม่มีเสถียรภาพ ซึ่งเกิดจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่คำนึงถึงความเหมาะสมกับศักยภาพขององค์กร ภูมิสังคมของประเทศ หรือความพร้อมของคนและระบบ นอกจากนี้ การหวังพึ่งพิงความรู้ เงินลงทุน หรือตลาดจากภายนอกประเทศมากเกินไป โดยไม่เตรียมสร้างพื้นฐานภายในประเทศให้มั่นคงและเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อให้สามารถพร้อมรับความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยภายในและภายนอก (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, ม.ป.ป. : 6)

เหตุของปัญหาเหล่านี้นำไปสู่การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกร เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ว่า “. . .การจะเป็นเสือนั้นมันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกิน และมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกิน หมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ให้มีพียงกับตัวเอง. . .” กระแสพระราชดำรัส ทำให้ประชาชนชาวไทยทุกระดับ ในทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม นักวิชาการ ย้อนกลับมาทบทวนแนวทางการดำเนินชีวิต และการพัฒนาในช่วงที่ผ่านมา แล้วหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาและการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในพระราชดำริของพระองค์ท่าน จนเกิดกลุ่มนักคิด และนักปฏิบัติจากหลายหน่วยงาน และหลายสาขาอาชีพในระดับรากหญ้า และส่วนกลางที่หันมาให้ความสนใจศึกษาค้นคว้า พัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในเชิงกรอบแนวคิดทางทฤษฎี และใช้เป็นแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างจริงจังมากขึ้น (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, ม.ป.ป. : 7) ดังจะเห็นได้จาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และฉบับที่ 10 ที่ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางการวางแผนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (นายณัฐรัฐ สุขประเสริฐ, 2550 : 1) กล่าวคือ จากสรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) เป็นแผนที่ได้อัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและ

บริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลางเพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤต สามารถดำรงอยู่ได้อย่าง มั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพ และยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์ เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป. : ก) ซึ่งสอดคล้อง กับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและ ระบบให้มีภูมิคุ้มกัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยยังนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป. : น) นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดว่า แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินในมาตรา 78 (1) การบริหารราชการ แผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้อง ส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติ ในภาพรวมเป็นสิ่งสำคัญ และมาตรา 283 กำหนดว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ โดยทั่วไปในการดูแล และจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมี อิสระในการกำหนดนโยบายการบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและ การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัด และประเทศเป็นส่วนรวมด้วย ซึ่งแนวทางการพัฒนาประเทศที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2551 ดังนี้ รัฐบาลจะบริหารราชการ แผ่นดิน โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นการใช้คุณธรรมนำความรู้ และจะปฏิบัติ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอย่างเคร่งครัด (อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, 2551 : 4) นอกจากนี้ จังหวัดเพชรบุรี ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงเป็นแนวทางการพัฒนา โดยกำหนดพันธกิจไว้ว่า เสริมสร้างสมรรถนะและความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อให้ใช้ แผนชุมชนที่มีคุณภาพเป็นยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการพัฒนา และการกำหนดตำแหน่งอาชีพตาม ศักยภาพ ภูมิสังคม และทุนทางสังคมโดยให้หมู่บ้าน/ชุมชน เป็นศูนย์กลางการพัฒนาตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียง (จังหวัดเพชรบุรี, 2551 : 1)

เนื่องจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ถูกกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาตั้งแต่ระดับประเทศ จนถึงระดับท้องถิ่น เพราะฉะนั้น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ต่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรบริหารส่วนตำบลเปรียบเสมือนเรือลำน้อยที่ต้องพร้อม เมื่อประเทศออกรบทุกหน่วยต้องเข้มแข็ง ต้องมีผู้นำที่ขับเคลื่อนได้อย่างถูกต้อง จึงต้องแสวงหาความรู้ และรอบรู้อยู่เสมอ ทำงานและกิจการทุกอย่างแบบมีระบบ มีเป้าหมาย (อภิรัตน์ อุดมทรัพย์, 2553 : 9) ดังนั้น ผู้บริหารองค์กรบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติพัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวหน้าอย่างสมดุลมั่นคง และยั่งยืนตลอดไป ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด เพชรบุรี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กร สังคม ชุมชน จังหวัด และประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อสำรวจช่องทางการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด เพชรบุรีเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามสถานภาพของส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้มุ่งสำรวจและเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เฉพาะกรณีผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด เพชรบุรี
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย กรอบแนวคิด คุณลักษณะ คำนิยาม เจื้อนใจ และแนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง

3. **ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งขนาดประชากรทั้งหมด จำนวน 213 คน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 71 คน และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 142 คน นำมากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 125) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 138 คน ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 46 คน และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 92 คน

4. **ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา**

4.1 **ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)** คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง และช่องทางการได้รับข้อมูลข่าวสาร

4.2 **ตัวแปรตาม (Dependent Variable)** คือ ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ กรอบแนวคิด คุณลักษณะ ค่านิยม สื่อนโยบาย แนวทางปฏิบัติหรือผลที่คาดว่าจะได้รับ

5. **ขอบเขตด้านระยะเวลา** กำหนดการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึง สิงหาคม พ.ศ. 2553

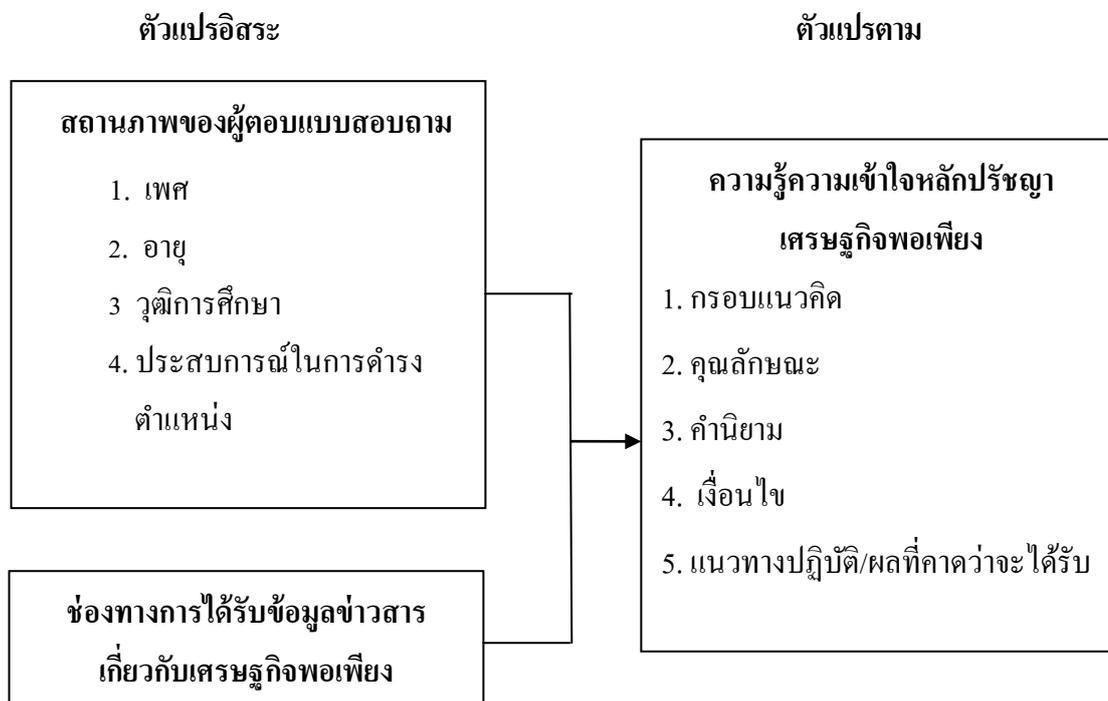
กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเพชรบุรี กำหนดจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ดังนี้

1. **ตัวแปรอิสระ** คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง และช่องทางการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

2. **ตัวแปรตาม** คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ กรอบแนวคิด คุณลักษณะ ค่านิยม สื่อนโยบาย แนวทางปฏิบัติหรือผลที่คาดว่าจะได้รับ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ค่านิยมศัพท์เฉพาะ

ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง หมายถึง ระยะเวลาที่ได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency economy) หมายถึง ปรัชญาชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางด้วยความไม่ประมาท ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ

ความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับ กรอบแนวคิด คุณลักษณะ ค่านิยม เงื่อนไข และแนวทางปฏิบัติหรือผลที่คาดว่าจะได้รับ

กรอบแนวคิด หมายถึง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ชี้แนวทางของการดำรงชีวิต สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

คุณลักษณะ หมายถึง เศรษฐกิจพอเพียงที่มีลักษณะนำไปประยุกต์ใช้ได้ทุกระดับ โดยยึดเส้นทางสายกลาง

คำนิยาม หมายถึง องค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

เงื่อนไข หมายถึง การตัดสินใจและการกระทำอะไรให้อยู่ในระดับความพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

แนวทางปฏิบัติหรือผลที่คาดว่าจะได้รับ หมายถึง การสร้างความสมดุลระหว่าง สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้เกิดขึ้นต่อตนเอง ชุมชน และประเทศชาติ

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง การได้รับรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เงื่อนไขของความรู้ □ และมีคุณธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 71 แห่ง ที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง นายกององค์การบริหารส่วนตำบล และรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน

ช่องทางการได้รับข้อมูลข่าวสาร หมายถึง สื่อกลางสำหรับใช้นำข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปยังผู้รับข่าวสาร ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร แผ่นพับ ใบปลิว อินเทอร์เน็ต การพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน และการฝึกอบรม เป็นต้น

การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาบุคคลอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญ และมีทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องหลักเศรษฐกิจพอเพียง ถึงขั้นสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติภาระหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถานภาพส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลของการศึกษาจะสามารถนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี
2. ผลของการศึกษาจะสามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ผลของการศึกษาจะสามารถเลือกช่องทางการสื่อสารที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มประชากร
4. ผลของการศึกษาจะสามารถ เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น